

gjorde. Efter nogen brevveksling tilbagekaldte P 1/2 år senere pålægget til K. 1, der havde måttet udrede ca. 200.000 kr. til Aldi, påstod beløbet erstattet af P og fik medhold heri, idet I havde truffet sine dispositioner i berettiget tillid til K's afgørelse, og idet P's afgørelse var truffet uden at indhente oplysning hos I og på grundlag af den fejlagtige opfattelse, at I ikke havde disponeret.[1]

Østre Landsrets dom 24. februar 1987 (2. afd.)
(Sinding, Ulla Rubinstein, Birgitte Thorsen (kst.)).

Under denne sag, der er anlagt den 16. august 1985, har sagsøgeren, I.A.F. A/S, efter sin endelige påstand påstået sagsøgte, Planstyrelsen, dømt til at betale kr. 202.639,13 med halvdelen af sædvanlig procesrente af kr. 4.340,28 fra den 3. januar 1982, af kr. 26.041,67 fra den 3. februar 1982, af kr. 26.041,67 fra den 3. marts 1982, af kr. 26.041,67 fra den 3. april 1982, af kr. 26.041,67 fra den 3. maj 1982, af kr. 26.041,67 fra den 3. juni 1982, af kr. 17.361,13 fra den 3. juli 1982, af kr. 6.032,06 fra den 11. februar 1982, af kr. 14.191,50 fra den 3. marts 1982, af kr. 14.112,40 fra den 1. april 1982 og af kr. 16.393,41 fra den 7. juni 1982, alt til den 19. oktober 1983, og derefter med sædvanlig procesrente af de nævnte beløb, samt til betaling af yderligere ialt 26.600 kr. udgående sagsomkostninger vedrørende den nedenfor omtalte retssag mellem ALDI MARKED K/S og sagsøgeren, afgjort ved Frederiksberg rets 2. afdelings dom af 24. januar 1985 samt senere forlig af 25. september 1986 for Østre Landsret, jfr. nærmere nedenfor.

Sagsøgte har påstået frifindelse, subsidiært mod betaling af et mindre beløb.

I 1981 tilbød sagsøgeren at afkøbe De Forenede Automobilfabriker A/S ejendommen matr. nr. 282 Frederiksberg, beliggende Roskildevej 46, for 1,3 mill. kr. Tilbudet er affattet på en slusdelblanket, i hvis post 5 under »særlige vilkår« bl.a. er anført følgende:

1. Jf. U 1965.659 H, 1966.71H og 499, 1975.743H (B400), 1978.919 H, 1981.963, 1983.298 H og 1000 H (1984 B.59) og 1987.849V samt bet. 981/1983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen s. 82 ff.) Skovgaard: Offentlige myndigheders erstatningsansvar s. 41, Mathiasen, Basse og Friis Jensen i Forvaltningsret, alm. emner s. 287, 328 og 396 f, Claus Haagen Jensen og Nørgaard: Administration og borger s. 259.

hvorledes det økonomiske mellemværende mellem Laurids Hansen og selskabet skulle opgøres på tidspunkterne for de omvistede betalinger. Også under hensyn til, at der ikke af anpartsselskabet eller senere af konkursboet efter selskabet er rejst noget krav mod Laurids Hansen i anledning af betalingerne, findes det imidlertid ikke godtgjort, at han, da betalingerne skete, ikke havde en fordring på selskabet svarende hertil.

Herefter og af de grunde, der i øvrigt er anført i landsrettens dom, stadfæster Højesteret dommen.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom bør ved magt af stonde.

I sagsomkostninger for Højesteret skal appellanten, Aktivbanken A/S, betale 30.000 kr. til indstævnte, forhenværende statsautoriseret revisor Laurids Hansens konkursbo.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Forsikring 2.

Urigtig opgørelse af vandskade.

H.D. 22. april 1988 i sag I 307/1984 - Forsikrings-selskabet Planstyring G/S (advokat Fl. Kirkholt, Århus) mod R.F.D. ApS 22/9 1979 under konkurs (advokat E. Vinther Andersen, Århus) - udelades. Efter de for Højesteret tilvejebragte bevisligheder kunne der ikke antages påført indstævnte noget tab, som ikke blev dækket gennem appellanterns principale påstand, som derfor toges til følge.

H.D. 26. april 1988 i sag I 66/1987

Planstyrelsen (km.adv.)

mod

I.A.F. A/S (adv. Ole Rosdahl).

Forvaltningsret 11.3-1.3.

Erstatningspligt for tilbagekaldelse af godkendelse.

Efter at kommunen K havde godkendt, at der blev installeret dagligvaresalg i nogle bygninger, der hidtil var blevet benyttet til automobil salg m.v., købte I ejendommen og indgik en lejekontrakt med Aldi Marked. En købmandsorganisation påklagede K's afgørelse til Planstyrelsen P, der godt 3 måneder efter K's godkendelse uden at indhente en udtalelse fra I pålagde K at tilbagekalde godkendelsen, hvilket K

Endvidere er betingelserne for omstødelse efter konkurslovens § 74 opfyldt med hensyn til begge betalinger. Skyldneren var insolvent ved betalingerne, hvilket må antages at have stået klart for banken, og ved betalingerne - der var krævet som betingelse for at tilbagekalde en konkursbegæring - er banken på utilbørlig vis blevet begunstiget på de øvrige fordringshaveres bekostning. Det er ikke godtgjort, at banken havde føje til at regne med, at betalingerne hidrørte fra tredjemand.

Konkursboets påstand om betaling af 196.000 kr. tages derfor til følge. Der er ikke grundlag for at tilkende renter fra et tidligere tidspunkt end den 15. januar 1983, idet konkursboet først i skrivelsen af 15. december 1982 har angivet, at manglende betaling medfører pligt til at betale renter. Forbeholdet i skrivelsen af 16. juni 1982 kan ikke anses som en sådan angivelse.

Sagsøgte betaler til sagsøgeren 21.000 kr. i sagsomkostninger.

Højesterets dom.

Den indankede dom er afsagt af Østre Landsret. I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Funch Jensen, Weber, Else Mols, Riis og Hermann.

Appellanten har påstået frifindelse.

Indstævnte har påstået stadfæstelse.

Til brug for Højesteret er der afgivet nye forklaringer. Der er endvidere tilvejebragt en syns- og skønserklæring af 19. juni 1986 fra statsautoriseret revisor Niels Søndergaard vedrørende de regnskabsmæssige forhold i Hafnia Revision ApS.

Af Niels Søndergaards erklæring fremgår, at det er hans opfattelse, at det er med urette, at Laurids Hansens konto i anpartsselskabet er godskrevet for en række i redegørelsen nærmere angivne beløb. Det konkluderes, at selskabet i virkeligheden havde en fordring på Laurids Hansen den 31. december 1981 og senere. Niels Søndergaard har i erklæringen taget forbehold for, at hans konklusioner og bemærkninger på visse punkter er ufuldstændige, fordi han har manglet dokumentation.

Laurids Hansens svoger var eneanpartshaver i selskabet, der ikke havde nogen bestyrelse, og Laurids Hansen, der var direktør, synes reelt at have været enerådig.

Efter bevisførelsen for Højesteret er der ikke tilstrækkeligt grundlag for nærmere at fastslå,

»Nærværende tilbud er betinget af, at køberen opnår principiel godkendelse til foretagelse af ombygninger af de på grunden værende ejendomme til brug for andet erhverv. Betingelsen skal af køberen gøres gældende inden den 1. september 1981. Det bemærkes, at Frederiksberg kommune telefonisk har givet ovennævnte tilladelse, men at købers forbehold gælder, indtil skriftlig tilladelse foreligger. -- - Overtagelsesdagen er fastsat til d. 15/9 1981«.

Den 24. august 1981 ansøgte sagsøgeren skriftligt Frederiksberg kommunes tekniske direktorat om tilladelse til at indrette en dagligvareforretning med lager og butik i stueetagen i ejendommen, der er omfattet af en byplanvedtægt, hvori det er bestemt, at det pågældende område forbeholdes til offentlig formål. I vedtægtens § 4 hedder det, at byplanvedtægten ikke er til hinder for bibeholdelse af den eksisterende lovlige bebyggelse eller for fortsættelse af den hidtil lovligt gjort brug af en ejendom.

I skrivelse af 8. oktober 1981 besvarede teknisk direktorat ansøgningen således:

Bygningerne er senest tilladt benyttet til salg og reparation af biler -- -

Under hensyn til, at den ansøgte benyttelse ikke afviger væsentligt fra den eksisterende benyttelse, og til, at der ikke er aktuelle planer om at anvende ejendommen til offentlige formål, har kommunalbestyrelsens bygnings- og byplanudvalg på kommunalbestyrelsens vegne vedtaget i relation til byplanvedtægten at affinde sig med, at der i de omhandlede bygninger indrettes en dagligvareforretning med lager og butik«.

Den 22. oktober 1981 udlejede sagsøgeren med virkning fra den 1. november 1981 forretningslokalet til ALDI MARKED K/S for en årlig leje af 325.000 kr. Det hedder i lejekontrakten bl.a.:

§ 3.

BENYTTELSE

Udlejerens tilskrer, at lokale uindskrænket kan anvendes til selvbetjenings-/detailhandel med føde- og/eller kolonialvarer og/eller daglige forbrugsvarer samt non-food.

Udlejerens tilskrer endvidere, at udlejningen ikke strider mod offentlig retslige foreskrifter og mod tredjemands eventuelle bedre rettigheder.

Endvidere tilskrer udlejer, at de udlejede lokalers indretning ikke strider mod offentlig retslig

ge foreskrifter på det tidspunkt, hvor lejerens over-
tager lejemålet».

Ifølge lejekontrakten § 5 er lejemålet fra leje-
rens side uopsigeligt i 5 år. Uanset denne bestem-
melse er lejerens dog berettiget til at opsige lejemå-
let uden forudgående varsel til omgående ophør,
såfremt de i § 3 tilskrede forhold ikke kan opfyl-
des. I § 10 lægger det, at lejerens har ret til at
foretage alle nødvendige bygningsmæssige ændrin-
ger, når sådanne ændringer sker i overensstemmel-
se med bygningsmyndighedernes krav og forskrif-
ter.

Ved slutseddel dateret 30. oktober 1981 købte
sagsøgeren ejendommen af De Forenede Automo-
bilfabriker A/S. I slutseddelen § 5 er de i tilbud-
dets § 5 nævnte særlige vilkår gentaget, bortset fra
at bl.a. ordene »Det bemærkes, at --- indtil
skriftlig tilladelse foreligger« er udstreget. Den 22.
december 1981 fik sagsøgeren tinglyst skøde på
ejendommen.

I skrivelse af 9. november 1981 pånåede De
Samvirkende Købmændsforeninger i Danmark
kommunens tilladelse af 8. oktober 1981 til sagsøg-
te, idet det gjordes gældende, at tilladelsen er i
modstrid med byplanvedtægten. I den anledning
meddelte sagsøgte i skrivelse af 18. januar 1982
kommunalbestyrelsen følgende:

»---

Planstyrelsen har den 16. november 1981 i an-
ledning af klagen anmodet kommunalbestyrelsen
om en udtalelse.

Kommunalbestyrelsen oplyser i skrivelse af 4.
januar 1982 ---, at bebyggelsen på ejendommen
hidtil og fra før byplanvedtægten var gældende, har
været benyttet dels til udstillingslokale for salg af
biler, dels til bilværksted i forbindelse hermed.

Det er kommunalbestyrelsens opfattelse, at den
ansøgte benyttelse til forretning for dagligvarer
med lager og butik »næppe adskiller sig så væsent-
ligt fra den hidtidige benyttelse, idet der i begge
tilfælde er tale om salgsvirksomheder«.

I den anledning skal man meddele, at ændringen
i anvendelse fra automobilsalg og værksted til
dagligvareforretning efter planstyrelsens vurdering
er en så væsentlig ændring, at der ikke er tale om
en fortsættelse af den hidtidige lovlige virksomhed.

Den ønskede anvendelse til dagligvareforretning
er i strid med byplanvedtægten bestemmelse om,
at området er udlagt til offentlige formål, og
afvigelsen er så væsentlig, at en tilladelse ikke kan
meddeles ved dispensation efter reglerne i kommu-

neplanloven, § 47, stk. 3, men må forudsætte
tilvejebringelsen af en lokalplan, jfr. kommune-
planlovens § 47, stk. 4.

Kommunalbestyrelsen har således ikke haft
kompetence til at godkende den ændrede anvæn-
delse.

Som sagen er oplyst, må planstyrelsen gå ud fra,
at den godkendelse, som er meddelt i ovennævnte
skrivelse, endnu ikke er udnyttet, således at den
efter almindelige forvaltningsretlige regler kan til-
bagekaldes. Styrelsen skal derfor pålægge kommu-
nalbestyrelsen at tilbagekalde godkendelsen.

Planstyrelsens afgørelse er truffet i henhold til §
48 i kommuneplanloven, jfr. § 6, stk. 1, nr. 11, i
miljøministeriets bekendtgørelse nr. 343 af 21. juli
1980 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til
planstyrelsen. Afgørelsen kan i henhold til be-
kendtgørelsens § 16, stk. 1, ikke påklages til anden
administrativ myndighed.

I overensstemmelse hermed tilbagekaldte Fre-
deriksberg kommunes tekniske direktorat ved skri-
velse af 25. januar 1982 tilladelsen af 8. oktober
1981.

Sagsøgerens advokat, advokat Ole Rosdahl,
meddelte i skrivelse af 12. februar 1982 kommu-
nen, at han på sin klients vegne forbeholdt sig
erstatning, såfremt kommunen fastholdt tilbage-
kaldelsen af tilladelsen, idet han bl.a. gjorde gæl-
dende, at sagsøgeren ved at udleje forretningsloka-
let som sket havde udnyttet tilladelsen, der følgelig
efter almindelige forvaltningsretlige principper
ikke kunne tilbagekaldes. I en påfølgende skrivelse
af 25. februar 1982 til sagsøgte gjorde advokat
Rosdahl yderligere gældende, at der var begået en
procedurfejl ved sagsøgte behandlings af sagen,
idet man på grundlag af købmændsforeningernes
klage havde givet kommunen påleg om at tilbage-
kalde tilladelsen uden forinden at indhente en
udtalelse fra ejendommens ejer, således at pålæg-
get blev givet ud fra den fejlagtige opfattelse, at
tilladelsen af 8. oktober 1981 endnu ikke var blevet
udnyttet.

Den 10. marts 1982 svarede sagsøgte bl.a., at
teknisk direktorat ved eftersyn på ejendommen
den 15. januar 1982 havde konstateret, at der ikke
var påbegyndt byggearbejder eller andet med hen-
blik på indretning af et ALDI MARKED, og at
ansøgning om byggetilladelse først er fremsat
den 22. januar 1982. Det hedder slutelig i sagsøg-
tes skrivelse:

»Den omstændighed, at der den 22. oktober
1981 er indgået en lejekontrakt mellem aktiesel-
skabet og Aldi Marked KS, indebærer efter plan-
styrelsens vurdering ikke, at tilladelsen af 8. okto-
ber 1981 var udnyttet i et sådant omfang, at den
ikke kunne tilbagekaldes som sket i skrivelse af 22.
(skal være 18.) januar 1982. Kommunen havde
ikke kompetence til at meddele tilladelse i skrive-
se af 8. oktober 1981, og planstyrelsen må således
stadig være af den opfattelse, at tilladelsen kan
tilbagekaldes, og at kommunen er forpligtet hertil,
jfr. herved bestemmelserne i kommuneplanlovens
§ 46«.

I en påfølgende skrivelse af 30. marts 1982
meddelte miljøministeriets departement, at det,
efter at advokat Ole Rosdahl havde haft møde med
miljøministeren og bedt ham overveje sagen, ikke
så sig i stand til at foretage sig yderligere.

Den 2. juli 1982 udtog sagsøgeren ved Østre
Landsret stævning såvel mod Planstyrelsen som
mod Frederiksberg Kommune med påstand om, at
Planstyrelsen tilplogtes at tilbagekalde sit pålæg
til kommunen om at tilbagekalde tilladelsen af 8.
oktober 1981.

Den 16. september 1982 hævde sagsøgeren
sagen, efter at kommunen den 21. juli 1982 under
henvist til en skrivelse af 16. juli 1982 fra
sagsøgte havde meddelt advokat Rosdahl, at til-
ladelen af 8. oktober 1981 fortsat er gældende.

Den nævnte skrivelse af 16. juli 1982 er sålyden-
de:

»I skrivelse af 17. juni 1982 har kommunalbesty-
relsen anmodet planstyrelsen om påny at overveje
spørgsmålet om tilbagekaldelse af kommunens til-
ladelen af 8. oktober 1981 til indretning af en
dagligvareforretning med lager og butik på oven-
nævnte ejendom.

Det anføres i skrivelserne, at kommunen er stærkt
i tvivl om, hvorvidt den af planstyrelsen den 18.
januar 1982 påbudte tilbagekaldelse af kommu-
nens tilladelse er forvaltningsretlig holdbar.

Kommunen har især henvist til det langvarige
lejemål, der blev indgået, før klagen over den af
kommunen meddelte tilladelse blev indgivet.

I denne anledning skal man meddele, at plansty-
relsen efter en fornyet overvejelse af sagen er enig
med kommunen i, at det er muligt, at den af
kommunen givne tilladelse vil blive opretholdt ved
en reitsafgørelse, selv om tilladelsen efter plansty-
relsens vurdering er ulovlig.

Under hensyn hertil tilbagekalder planstyrelsen

pålægget af 18. januar 1982 til Frederiksberg kom-
mune, således at kommunen kan godkende, at
International Administration og Finansiering A/S
anvender ejendommen til salg af dagligvarer«.

Den 19. oktober 1983 stævde ALDI MAR-
KED A/S sagsøgeren under denne sag bl.a. til
betaling af 202.639,13 kr. med nærmere angivne
renter. Beløbet, der svarer til sagsøgerens påstand
under sagen mod Planstyrelsen, opgjordes som
udgiften til husleje og til olie for opvarmning i
tiden fra den 25. januar til den 21. juli 1982. Ved
Frederiksberg boligerets dom af 24. januar 1985
blev ALDI MARKED K/S's påstand taget til
følge. Det siges i dommen:

»Retten skal udtale:

Det fremgår af sagen, --- at undladelse af
lejebetaling kunne have medført lejemålets ophæ-
velse. Sagsøgeren findes derfor at have været be-
rettiget til ved fortsat lejebetaling at fastholde
kontrakten, idet herved særlig henses til kontrak-
tens § 3 om tilskring af lokalernes anvendelse til
dagligvarebutik. Det er erkendt, at sagsøgeren fra
25. januar 1982 til 21. juli s.å. har været afskåret
fra at anvende lokalerne som tilskring i kontraktens
§ 3, og i medfør af kontraktens nævnte garantibe-
stemmelse findes sagsøgte at være pligtig til god-
tgørelse sagsøgeren tabet for den manglende udnyttel-
sesmulighed. Tabet findes i hvert fald at kunne
opgøres til den i tidsrummet betalte husleje, såle-
des som dette tab ubestridt er opgjort af sagsøge-
ren. Sagsøgte findes endvidere at være pligtig at
betale for sagsøgerens udgifter til opvarmning af
lokalerne, idet det ikke er bestridt, at opvarmning i
det skete omfang har været fornøden. Det findes
ikke godtgjort, at sagsøgeren har afrafaldet sit krav.

Med bemærkning, at sagsøgte har pligt til for-
rentning, og at der ikke er fremsat indsigelse mod
de anvendte renteterminer, vil sagsøgerens på-
stand i det hele være at tage til følge som nedenfor
angivet«.

Ved dommen pålægdes det I.A.F. A/S at betale
ALDI MARKED K/S sagens omkostninger med
21.600 kr.

Dommen ankes af I.A.F. A/S, men anken
hævedes, efter at der under forhandling mellem
parterne og Planstyrelsen efter henstilling fra
landsretten var opnået enighed om, at ALDI
MARKED K/S afrafaldt halvdelen af sit rentekrav
for tiden indtil den 19. oktober 1983. Landsretten
pålagde derefter appellanten at godtgøre indstævn-
te sagens omkostninger med 5.000 kr.

Det er under sagen oplyst, at ejendommen ligger nord for Roskildevej, og at det pågældende lejemål omfatter en bebyggelse, der er placeret ca. midt på grunden, parallelt med vejen, og hvori den tidligere lejer havde indrettet autoværksted, kontorer og lager. Syd for denne bebyggelse findes to bygninger, der ligger vinkelret på vejen adskilt af en gårdsplads. I den østlige bygning havde den tidligere ejer indrettet lokaler for autoudstilling og salg. I 1983 blev der meddelt tilladelse til salg af senge og sengeudstyr for Fyns Sengelager, og der er senest givet tilladelse til udstilling og salg af motorcykler for Gladsaxe Motorcykler ApS. I den vestlige bygning havde den tidligere ejer reserverede lagere og spise- og omklædningsrum. Senest er der meddelt tilladelse dels til møbellager for Hollesen Senge dels til elektronikvirksomhed.

Den 22. februar 1982 udsendte sagsøgte til samtlige kommunalbestyrelser et cirkulære om placering af forretninger i erhvervsområder til industri eller værksteder. Det hedder heri bl.a.:

»Hvis en forretningsvirksomhed ønsker at etablere sig i en eksisterende erhvervsbygning, afhænger mulighederne herfor af, hvilken anvendelse bygningen hidtil har haft. Dette beror på bestemmelsen i kommuneplanens § 31, hvorefter kun fremtidige handlinger kan reguleres ved en lokalplan. En eksisterende lovlig anvendelse kan fortsætte som hidtil, og der kan også lovligt ske ændringer i anvendelsen, så længe der ikke er tale om en væsentlig ændring eller væsentlig udvidet anvendelse. Ændring af en bygnings anvendelse, f.eks. fra produktions- eller lagerformål til forretningsvirksomhed vil imidlertid efter planstyrelsens vurdering være en sådan væsentlig ændring, at § 17-forbud kan nedlægges og lokalplan med regulering af anvendelsen derefter udarbejdes«.

Til støtte for sin påstand har sagsøgeren gjort gældende, at Frederiksberg kommune lovligt har meddelt tilladelsen af 8. oktober 1981, som har karakter af en begunstigende forvaltningsakt, og som derfor ikke kunne tilbagekaldes fra det tidspunkt, på hvilket den virkede bestemmende for sagsøgeren. Det gjorde den ved udlejningen af forretningslokalet, som fandt sted den 22. oktober samme år, og dermed inden sagsøgte den 18. januar 1982 pålagde kommunen at tilbagekalde tilladelsen. Tilbagekaldelsen er sket, uden at sagsøgeren har haft lejlighed til at ytre sig om spørgsmålet. Var sagsøgeren blevet hørt, ville sagsøgte

straks have fået de oplysninger om sagsøgerens dispositioner, der senere førte til tilbagekaldelse af pålægget. Tilbagekaldelsen er iøvrigt foretaget på så sent et tidspunkt, at forberedelserne til ombygningen var vidt fremskredne, idet der, inden ansøgningen om byggetilladelse blev indsendt den 22. januar 1982, var foretaget en omfattende projektering. Sagsøgte har ved sin skrivelse af 16. juli 1982 på uændret grundlag måttet ændre sin afgørelse og tilbagekaldt sit pålæg, hvilket burde være sket på et langt tidligere tidspunkt, hvorved tabet, der i forvejen er begrænset til at angå de rene udgifter til leje og opvarmning, kunne være blevet yderligere reduceret. Der er derfor heller intet grundlag for at tage sagsøgtes subsidiaire påstand til følge.

Til bestyrkelse af sit anbringende om, at tilladelsen af 8. oktober 1981 er lovligt meddelt, har sagsøgeren nærmere anført, at der ikke er tale om en ændring af den hidtil gjorte brug af ejendommen derved, at dens anvendelse overgår fra autoværksted til dagligvareforretning, og at der i hvert fald ikke er tale om en sådan væsentlig ændring eller væsentligt udvidet anvendelse som nævnt i sagsøgtes cirkulære af 22. februar 1982.

Sagsøgte har til støtte for sin principale påstand i første række anført, at pålægget til Frederiksberg kommunalbestyrelse af 18. januar 1982 er lovligt meddelt, idet kommunen ikke havde kompetence til at meddele tilladelsen af 8. oktober 1981. En anvendelse af det pågældende forretningslokalet til dagligvareforretning indebærer nemlig en sådan ændring i forhold til den tidligere anvendelse, at det kræver dispensation fra byplanvedtægten, og da der klart er tale om en videregående afgivelse end omhandlet i kommuneplanens § 47, stk. 3, er forholdet omfattet af kommuneplanens § 47, stk. 4, og dermed unddraget kommunalbestyrelsens kompetence. Sagsøgeren kan ikke påberåbe sig, at han har handlet i tillid til den meddelte tilladelse, da kredsen af klageberettigede i henhold til kommuneplanens § 48, stk. 1, er så vid, at den, der opnår en begunstigelse, må tage den risiko i betragtning, at afgørelsen påklages og ændres, inden han udnytter tilladelsen. Det har sagsøgeren forsømt, og han må derfor selv bære sit tab.

Sagsøgeren kan heller ikke påberåbe sig, at sagsøgte den 16. juli 1982 har ændret sin afgørelse af 18. januar samme år, idet ændringen ikke skyldes, at den tidligere truffne afgørelse er ulovlig,

men alene beror på muligheden af, at den uanset lovligheden ikke ville blive opretholdt ved en påfølgende retsafgørelse.

Såfremt retten måtte finde, at pålægget af 18. januar 1982 ikke er lovligt, gør sagsøgeren i anden række gældende, at sagsøgte alligevel ikke er pligtig at udråde erstatning, da ulovligheden i hvert fald ikke er åbenlyst, og da der ikke er tale om et fejlskøn af en sådan art, at det kan danne tilstrækkeligt grundlag for et erstatningskrav.

Til støtte for sin subsidiaire påstand har sagsøgte anført, at sagsøgerens krav må nedsettes, fordi sagsøgeren har udlejet forretningslokalet på et tidspunkt, da han endnu ikke havde føje til at betragte tilladelsen af 8. oktober 1981 som den endelige afgørelse i sagen. Sagsøgeren må derfor selv bære den del af tabet, som vedrører det tidsrum, i hvilket han burde have forholdt sig afventende for at være sikker på, at tilladelsen ikke blev påklaget med risiko for tilbagekaldelse.

Landsretten finder det efter det oplyste, herunder indholdet af sagsøgtes cirkulære af 22. februar 1982, ikke antageligt, at anvendelsen af det omhandlede forretningslokalet til dagligvareforretning i stedet for som hidtil til autoværksted og værksted indebærer en ændring, som kommunalbestyrelsen ikke kunne tillade efter kommuneplanens § 47, stk. 3. Landsretten finder derfor, at sagsøgte med urette den 18. januar 1982 under henvisning til kommuneplanens § 46 har meddelt kommunalbestyrelsen pålæg om at tilbagekalde tilladelsen af 8. oktober 1981, og at sagsøgte desuden på utilstrækkeligt oplyst grundlag fejlagtigt er gået ud fra, at tilladelsen endnu ikke var udnyttet, da pålægget blev meddelt. Sagsøgte findes derfor ansvarlig for det tab, som tilbagekaldelsen har påført sagsøgeren, og da det ikke kan tiltrædes, at sagsøgeren burde have begrænset sit tab ved først på et senere tidspunkt at udnytte den meddelte tilladelse, vil sagsøgerens påstand, mod hvilken iøvrigt ingen indsigelse er fremkommet, være at tage til følge.

Sagsøgte godtgør sagsøgeren sagens omkostninger med 18.000 kr.

Højesterets dom.

Den indkaldte dom er af sagt af Østre Landsret. I pådømmelsen har deltaget fem dommere: P.

Christensen, Torben Jensen, Munch, Kiil og Pontoppidan.

Appellanten har gentaget sine påstande. Indstævnte har påstået stadfæstelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse af 8. oktober 1981 var udtryk for, at benyttelsen af de omhandlede bygninger til dagligvareforretning med butik og lager kunne ske uden tilladelse efter byplanvedtægtens § 4, stk. 1. I betragtning af hertil købte indstævnte umiddelbart herefter bygningerne og udlejede lokalene. Appellantens afgørelse af 18. januar 1982 blev truffet uden at indhente oplysning om indstævnte og dermed på grundlag af den fejlagtige opfattelse, at indstævnte ikke 3 måneder efter modtagelsen af kommunens skrivelse havde disponeret i tillid hertil. Højesteret tiltræder herefter, at det tab, der blev påført indstævnte som følge af tilbagekaldelsen af kommunens afgørelse, må erstattes af appellanten. Da der ikke findes grundlag for at nedsette erstatningen, stadfæster Højesteret dommen.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom bør ved magt at stonde.

I sagsomkostninger for Højesteret skal appellanten Planstyrelsen betale 20.000 kr. til indstævnte I.A.F. A/S.

Det idømte skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

H.D. 27. april 1988 i sag II 37/1987

Foreningen af Danske Lægestuderende som mandatar for Agnes Nadelmann og Birthe Krogh Rasmussen (adv. John Have) mod

Skatteministeriet (km.adv. v/adv. H. C. Vinten).

Skatter 131.1.

Ikke beskatning af fordelagtige lån fra en faglig sammenslutning til dens medlemmer.

Skattevesenet erklærede, at faglige sammenslutninger under en strejke kan yde lån til deres medlemmer, og bestred ikke, at de modtagne ydelser civilretligt måtte anses for lån. Skattevesenet gjorde inidirekt gældende, at lånene var ydet på så gunstige vilkår, at de i skatteretlig forstand ikke er omfattet af statskattelovens § 5, c), men må anses for en af ligningslo-